

การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร Development of Political Participation of People Samut Sakhon Province

ประสิทธิ์ ห่อทอง¹ สติย นียมญาติ² ณัฐวัฒน์ สิริพรวุฒิ³ และกมลพร กัลยาณมิตร^{4*}
(Prasit Hawthong¹, Satit Niyomyah², Nattawat Siriphornwut³ and Kamolporn Kalyanamitra^{4*})

^{1*}หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร
The Degree of Doctor of Public Administration, Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand

²⁻⁴คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร

²⁻⁴Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: kramonporn@hotmail.com

Article history:

Received 14 April 2025

Revised 17 May 2025

Accepted 19 May 2025

SIMILARITY INDEX = 19.82 %

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)) ศึกษาสภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร 2) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร 3) เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 25 ท่าน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ใช้แบบ สัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง เป็นเครื่องมือในการวิจัย การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบตัวต่อตัว โดยการ สัมภาษณ์เชิงลึก และเอกสาร ข้อมูลที่เก็บได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย 1) สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า มีความสนใจและเคลื่อนไหวในทาง การเมืองมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีกระบวนการการกล่อมเกลாதทางการเมืองใน มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบ ประชาธิปไตย 2) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ทุกปัจจัยมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วม ทางการเมือง 3) แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ทั้ง ออนไลน์ ออฟไลน์ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเมือง มีกิจกรรมหรือ โครงการที่เป็นการเมืองแนวใหม่ สร้างการเมืองภาคพลเมืองที่เข้มแข็ง มีหน่วยงานติดตามตรวจสอบการ ดำเนินงานของนักการเมือง ปลูกฝังแนวความคิด จิตสำนึก จิตอาสา สร้างค่านิยมทางการเมือง

คำสำคัญ: การพัฒนา การมีส่วนร่วม การเมือง

ABSTRACT

The research aimed to 1) study the general conditions of political participation of people Samut Sakhon Province 2) study the factors that influenced political participation of people in Samut Sakhon Province 3) Find guidelines for developing of political participation of people Samut Sakhon Province. The research design was qualitative research. Twenty-five key informants were purposively selected and divided into four groups: Group 1, 10 representatives of eligible voters; Group 2, 5 representatives of community leaders; Group 3, 5 representatives of politicians; and Group 4, 5 experts. A semi-structured interview was used as the research tool. Key informants were interviewed face-to-face using in-depth interviews and documents. The collected data were analyzed for content.

The research results: 1) The general condition of political participation found that. There was continuously interested and political movement, there was a process of political acculturation in, and there was a democratic political ideology. 2) Factors influencing of political participation. It was found all had an influence on political participation. 3) Guidelines for developing political participation should creating various public relations media both online and offline, support for the establishment and participation in political groups, have activities or projects that was new political approaches, create strong civic politics, have been an agency to monitor and inspect the performance of politicians, instill ideas, consciousness, volunteerism, and create political values.

Keywords: Developing, Participation, Politics

1. บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 ว่าด้วยเรื่องการปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 (1) ได้บัญญัติเรื่องการปฏิรูปประเทศด้านการเมือง โดยให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมทางการเมือง ตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย รู้จักยอมรับในความเห็นทางการเมือง โดยสุจริตที่แตกต่าง กัน และให้ประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งและออกเสียง ประชามติโดยอิสระ ปราศจากการครอบงำ รัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ให้สิทธิประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้ (สำนักงาน เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561)

1) สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน ที่มีอายุครบ 18 ปี บริบูรณ์ เพื่อไปทำหน้าที่คัดเลือกตัวแทนของตนเข้าไปออกกฎหมายและเข้าไปบริหารประเทศ ดังนั้น ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม (สุรัชย์ เลี้ยงบุญเลิศชัย, 2558)

2) สิทธิจัดตั้งพรรคการเมือง การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความเชื่อทางการเมืองคล้ายคลึงกัน มี เป้าหมายหลักอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ อย่างไรก็ตาม การเข้ามารวมตัวกันในรูปแบบพรรค การเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีก เช่น การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วม การสร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมและติดตาม ตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ (สุรัชย์ เลี้ยงบุญเลิศชัย, 2558)

3) สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมาย เป็นการให้สิทธิกับประชาชนมีส่วนร่วมในการริเริ่มเสนอแนะ (initiatives) การเสนอร่างกฎหมายของประชาชนนับเป็นสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเรียกกันว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน โดยได้มี การกำหนดบทบัญญัติรองรับสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยให้ประชาชนมี สิทธิเข้าชื่อเสนอกฎหมายได้เป็นครั้งแรก โดยกำหนดให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน สามารถเข้าชื่อ ร้องขอต่อประธานรัฐสภาในการเสนอกฎหมาย ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้ ลดจำนวนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในการเข้าชื่อเสนอกฎหมายจาก 50,000 คน เป็นไม่น้อยกว่า 10,000 คน เพื่อเป็นการส่งเสริมการใช้สิทธิของประชาชนในการเสนอร่างกฎหมายให้สะดวกขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตาม สิทธิและหน้าที่ตามระบอบประชาธิปไตย และให้โอกาสประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองได้มากขึ้น (สุนทรภัก วรรณทรัพย์, 2567)

4) สิทธิออกเสียงประชามติ เป็นการแสดงความเห็นของประชาชน ด้วยการออกเสียงลงคะแนน เพื่อ ตัดสินใจว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่มีความสำคัญ และมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสีย ของประเทศชาติหรือกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพ ของประชาชน และถือเป็นการถ่วงดุลอำนาจขององค์กรหรือ สถาบันที่เป็นตัวแทนของประชาชนมิให้ดำเนินการใด ๆ โดยพลการ

5) สิทธิการมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ไขรัฐธรรมนูญ การมีส่วนร่วมลงคะแนนออกเสียง เพื่อ ตัดสินใจว่าจะให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ในเรื่องที่มีความสำคัญและมีผลกระทบต่อประโยชน์ได้เสียของ ประเทศชาติ หรือกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ก่อนที่จะนำมติหรือการตัดสินใจนั้นออกเป็น กฎหมายหรือนำไปปฏิบัติเพื่อบังคับให้เป็นการทั่วไป (สุรัชย์ เลี้ยงบุญเลิศชัย, 2558)

6) สิทธิการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็น รากฐานสำคัญของหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย เช่นเดียวกับการปกครองในระดับท้องถิ่นที่มีการมีส่วน

ร่วมของประชาชนก็มีความสำคัญอย่างมากเช่นกันเพราะเป็นสถาบันที่ฝึกหัด ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของท้องถิ่นอันเป็นที่อยู่ของตนเอง เกิดความห่วงแหนและความรับผิดชอบต่อชุมชนท้องถิ่นเป็นผลให้ประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (องค์การบริหารส่วนตำบลโพนแพง, ม.ป.ป.)

7) สิทธิตรวจสอบองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของประชาชนสามารถใช้สิทธิผ่านองค์กรอิสระต่าง ๆ เช่น ผู้ตรวจการแผ่นดิน ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเมื่อมีการร้องเรียนของประชาชน หรือมีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาและสอบสวนโดยไม่มีการร้องเรียนได้ (สุรัชย์ เลียงบุญเลิศชัย, 2558)

8) สิทธิสมัครรับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา การสมัครรับเลือกให้เป็น สว. เปิดกว้างให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมสมัคร ให้ประชาชนทุกคน ทุกอาชีพ มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง เป็นเรื่องของประชาชนอย่างแท้จริง เพราะสมาชิกมาจากการสมัครของประชาชนเอง และมาจากการเลือกกันเองของบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ (สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2567)

ประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ต้องมีคุณสมบัติที่เอื้อหรือสนับสนุนต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น มีความสนใจที่จะเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือติดตาม ควบคุม และตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจัง หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ประชาชนต้องมีวัฒนธรรมทางการเมืองตามทัศนะที่ว่า “กิจกรรมทางการเมืองการปกครองเป็นหน้าที่ที่ทุกคนต้องเอาใจใส่รับผิดชอบ จะหลีกเลี่ยงหรือปฏิเสธให้พ้นความรับผิดชอบของตนหาได้ไม่” เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน เป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงทัศนะและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ที่จะมีส่วนต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน นอกจากจะช่วยให้การตัดสินใจของผู้เสนอโครงการหรือรัฐบาลมีความรอบคอบ และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของประชาชนมากยิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นการควบคุมการบริหารงานของรัฐบาล ให้มีความโปร่งใสตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนและมีความรับผิดชอบหรือสามารถตอบคำถามของประชาชนได้ซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งที่ผ่านมา พ.ศ.2566 มีผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง 350,008 คนจากผู้มีสิทธิ 446,411 คน คิดเป็นร้อยละ 78.40 (กกต. จังหวัดสมุทรสาคร, 2566) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนในจังหวัดสมุทรสาคร มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับสูง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อที่จะให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ถวิลวดี บุรีกุล (2561) เมื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว จะพบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาอย่างชัดเจนเมื่อมีรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ได้วางรากฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ และก่อให้เกิดรูปแบบการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมดังปรากฏในกฎหมายฉบับอื่น ๆ อีกด้วย สำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้บัญญัติเรื่องการมีส่วนร่วมไว้หลาย มาตราด้วยกัน ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการต่าง ๆ ทุกขั้นตอน ตั้งแต่การริเริ่มกระทำการรับรู้ การแสดงความคิดเห็น การพิจารณาหรือร่วมปรึกษาหารือและตัดสินใจร่วมดำเนินการ การฟ้องร้องรัฐ การติดตามประเมินผล การรับผลและการได้รับการเยียวยาจากรัฐ การมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบสำคัญของธรรมาภิบาล และในรัฐธรรมนูญนี้มีประเด็นการมีส่วนร่วมหลายมาตรา เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถ 1) ริเริ่มกฎหมาย เสนอแนะให้รัฐดำเนินการ 2) รับรู้ข้อมูลข่าวสารในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสุขภาพ ประชาชนต้องได้รับคำชี้แจงก่อน อนุมัติ อนุญาต รับรู้ข้อมูลสาธารณะ เรื่องการปกครอง กฎหมายและอันตรายจากทุจริต 3) แสดงความคิดเห็น ประชาชนมีโอกาสดแสดงความคิดเห็นต่อรัฐก่อนการดำเนินการ ออกกฎหมาย และทำหนังสือสัญญา เป็นต้น 4) พิจารณาตัดสินใจ โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการพิจารณาข้อเสนอแนะของ ประชาชน และตัดสินใจทางการเมือง 5) ดำเนินการ ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ป่าไม้ ส่งเสริมภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัทธศึกษา พัฒนาประเทศ ต่อต้านการทุจริต เป็นต้น และยังเปิดโอกาสให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนมีส่วนร่วมดำเนินการ เช่น การดูแลเด็ก เป็นต้น 6) ฟ้องร้อง ประชาชนมีสิทธิในการฟ้องร้องรัฐ 7) ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมิน ผลสัมฤทธิ์กฎหมาย ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เป็นต้น 8) การเยียวยา ประชาชนย่อมมีสิทธิได้รับการเยียวยาความเดือดร้อนเสียหายจากผลกระทบ และ 9) รับผลประโยชน์

พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน นั้นจะพิจารณาได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับว่าจะสนใจศึกษาในประเด็นบ้าง ประเด็นที่น่าสนใจในงานวิจัยครั้งนี้ คือ

1. ด้านความสนใจทางการเมือง การเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยให้ความสนใจในการเมืองมากขึ้น เพื่อใช้สิทธิใช้เสียงของตนในทางการเมือง รวมไปถึงการเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างจริงจัง ยกตัวอย่างเช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการชุมนุมทางการเมือง เป็นต้น

2. ด้านพฤติกรรมทางการเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยที่ประชาชนแสดงหรือกระทำที่มีความเกี่ยวข้องและส่งผลกระทบต่อการทำงานของประเทศ เช่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือองค์กรทางการเมือง การมีความสัมพันธ์ติดต่อกับนักการเมือง การอภิปรายหรือแสดงออกในปัญหาการเมือง รวมถึงการติดตามข่าวสารทางการเมือง ซึ่งลักษณะการแสดงพฤติกรรมที่ออกมาต่างกันหลายระดับ เริ่มตั้งแต่ การสังเกตการณ์ทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเข้าเป็นหุ้นส่วนทางการเมือง (ศักดิ์สิน อุดมวิทย์ไพศาล, 2562)

3. ด้านการกล่อมเกลางานทางการเมือง เป็นกระบวนการที่ทำให้สมาชิกในสังคมได้เรียนรู้แบบแผนแนวทางการสร้างควมมีสำนึกทางการเมืองเมื่อเป็นการเรียนรู้ที่ถ่ายทอดทักษะจากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง กระบวนการนี้เกิดขึ้นตลอดชีวิตของสมาชิกในสังคมแทบเท่าที่ยังอยู่ในสภาพแวดล้อมของสังคมมนุษย์ และกระบวนการนี้จะเป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม

4. ด้านค่านิยมทางการเมือง เป็นค่านิยมที่กำกับพฤติกรรมของคนในเรื่องการแสวงหาและการใช้อำนาจ ตลอดจนการแบ่งปันผลประโยชน์ ค่านิยมที่ดีต้องมีเหตุผล ยอมรับเรื่องสิทธิหน้าที่ ความเป็นจริงในทางสังคม เคารพในตัวเอง เคารพในศีลธรรมและประโยชน์ร่วมกันของส่วนรวม

5. ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความร่วมมือทางการเมือง โดยสังเกตได้จากบุคคลที่มีอุดมคติทางการเมืองที่แรงกล้าจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าบุคคลที่ไม่ได้สนใจทางการเมืองเท่าไรนัก และหากมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ผู้ที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่แรงกล้าเหล่านี้ มักเป็นนักเคลื่อนไหวทางการเมืองแนวหน้า เป็นแกนนำการชุมนุม (จิตรารักษ์ จันทิมา, 2564)

สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นอำนาจ สิทธิ และหน้าที่ของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถกระทำได้โดยอิสระ ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ การพิจารณาว่าประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด สามารถพิจารณาจากความสนใจทางการเมือง พฤติกรรมทางการเมือง การกล่อมเกลากิจกรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง และอุดมการณ์ทางการเมือง

2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

Conway (2000) เสนอว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง สามารถแบ่งตัวแปรที่มีอิทธิพล ดังนี้ 1) ปัจจัยทางด้านลักษณะทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล เช่น อายุ เพศ รายได้ การศึกษา 2) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยา ได้แก่ ความคิด ทศนคติความเชื่อ ค่านิยม 3) ปัจจัยสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ได้แก่ ระบบพรรคการเมือง ปัญหาทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมือง

Rush (1992) ได้สำรวจข้อเขียนเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระยะที่ผ่านมา พบว่า งานเขียนเหล่านี้อธิบายการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนโดยอาศัยอย่างน้อยที่สุดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งจาก 4 ปัจจัยหลัก กล่าวคือ แรงกระตุ้นทางการเมือง สถานะทางสังคม ลักษณะส่วนตัว และสภาพแวดล้อมทางการเมือง

อรรถสิทธิ์ พานแก้ว (2564) กล่าวถึงรูปแบบ Civic Voluntarism model เป็นรูปแบบของการอธิบายถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในทางการเมือง โดยขึ้นอยู่กับ 3 ปัจจัย ดังนี้

1. ลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของบุคคล (Socioeconomic characteristics) ลักษณะทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของบุคคลโดยทั่วไป หมายถึง สถานะ ของตัว บุคคล เช่น เพศ ระดับการศึกษา รายได้ เป็นต้น

2. การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม (group effects) การรวมกลุ่มของบุคคลนั้น เน้นไปที่ความเป็นพลเมือง และหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดีซึ่งเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการกระตือรือร้นเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล รวมทั้งอิทธิพลของกลุ่มยังส่งผลต่อทางด้าน จิตวิทยาของบุคคลให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมือง คือ ความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกับกลุ่ม ที่ทำให้บุคคลเกิดการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้ได้รับการยอมรับจากกลุ่ม

3. ทศนคติทางการเมืองส่วนบุคคล (political attitudes effects) ทศนคติ ที่เกี่ยวข้องกับจุดยืนทางการเมือง และค่านิยมทางการเมืองของบุคคล เป็นส่วนหนึ่งในการผลักดันให้ บุคคลเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง สามารถอธิบายได้ว่าบุคคลจะออกไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อแสดงจุดยืนทางการเมืองและค่านิยมของบุคคลนั้น

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร ในครั้งนี้ ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองเป็นการรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับเรื่องการปกครอง ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบการเมืองการปกครอง โครงสร้างสถาบันตลอดจนความเคลื่อนไหวทางการเมืองของประเทศ

2. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร การรับรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้เรารู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยการเลือกการจัดระบบระเบียบและการแปลความหมายสิ่งต่าง ๆ จากความรู้สึกลึกซึ้ง (Kagan and Segal, 1992) การสื่อสารทางการเมืองเป็นการสื่อสารที่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับเรื่องทางการเมือง ซึ่งอาจสื่อสารได้ในหลายรูปแบบ อาทิ การใช้วงจภาษา อวัจนภาษา หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ ผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อมวลชน หรือสื่อบุคคล เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง (McNair, 1999) การรับรู้ข่าวสารจะแตกต่างกันไปตามลักษณะการรับรู้ข่าวสารและการวิเคราะห์ข่าวสารเป็นสำคัญในสังคมประชาธิปไตยประชาชนส่วนใหญ่จะมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชน (เรืองวิทย์ ครองยุติ, 2564)

3. ด้านสิ่งรื้อทางการเมือง เป็นการพูดคุยเกี่ยวกับการเมือง ทั้งการเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น ทั้งทางตรงและทางอ้อม การมีเวทีเสวนาทางการเมืองรูปแบบการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง เช่น โปสเตอร์ วิทยู โทรทัศน์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต การเป็นสมาชิกในองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเมือง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดการยอมรับและความผูกพันกับผู้นำทางการเมือง การสนับสนุนและส่งเสริมจากรัฐบาลในการทำกิจกรรมทางการเมือง (เรืองวิทย์ ครองยุติ, 2564)

4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง หมายถึง ระบบการเมือง กฎของการเลือกตั้ง กลวิธีการหาเสียง ประเด็นและอุดมการณ์ทางการเมือง กฎระเบียบทางการเมือง สถาบันการเมือง ข้าราชการการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ สื่อมวลชน และประชาชน สิ่งต่าง ๆ ทางการเมืองที่อยู่รอบตัวประชาชนซึ่งจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง (เรืองวิทย์ ครองยุติ, 2564)

5. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ หมายถึง สภาพทางสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีทำให้เกิดกระบวนการกล่อมเกลางานทางการเมือง ส่งผลต่อความคิด ความเชื่อทางการเมืองและพฤติกรรมทางการเมือง รวมถึงการได้รับการกระจายรายได้และทรัพยากรด้วยความเป็นธรรมจากภาครัฐ (เรืองวิทย์ ครองยุติ, 2564) และ Takayuki and Koichi (2015) ได้นำเสนอปัจจัยทางสังคมอันได้แก่ ปัจจัย ด้านศาสนาและปัจจัยทางเศรษฐกิจว่ามีผลต่อพฤติกรรมการออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่อย่างไร โดยศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งในการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร ปี ค.ศ. 1999 – 2004 ในอินโดนีเซียผล การศึกษาพบว่า 1) ตำบลจะยังคงเลือกพรรคที่สนับสนุนศาสนาอิสลามแบบอนุรักษนิยม 2) ตำบลที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจต่อหัวในระดับสูง จะสนับสนุนพรรคที่กำลังบริหารประเทศ

สรุปได้ว่าการที่ประชาชนจะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขและปัจจัยหลาย ประการได้แก่ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิ่งรื้อทางการเมือง สิ่งแวดล้อมทางการเมือง สังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนั้นแล้วจะต้องเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วม เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของตนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 25 คน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มที่ 1 ตัวแทนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 10 ท่าน (เป็นผู้ที่มาใช้สิทธิเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2566)

กลุ่มที่ 2 ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 5 ท่าน (เป็นผู้ดำรงตำแหน่ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบต.หรือเทศบาล)

กลุ่มที่ 3 ตัวแทนนักการเมือง จำนวน 5 ท่าน (เป็นตัวแทนผู้สมัครรับเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2566)

กลุ่มที่ 4 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (ตัวแทน กกต.จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 2 ท่าน, ตัวแทนผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด จำนวน 2 ท่าน, ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน) จำนวน 5 ท่าน

3.2 ขอบเขตการศึกษา ศึกษาสภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร

3.2 เครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปรัชญาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นตัวแทนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 10 ท่าน ตัวแทนผู้นำชุมชน จำนวน 5 ท่าน และตัวแทนนักการเมือง จำนวน 5 ท่าน แบบการสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structure) โดยผลของการวิเคราะห์ข้อมูลในฉบับที่ 1 จะนำไปเป็นประเด็นในข้อสัมภาษณ์ฉบับที่ 2 แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์แบบการเปิดกว้างในการตอบ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นอย่างไร ซึ่งผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์แบบการเปิดกว้างในการตอบประเด็น ใน 5 ประเด็น ได้แก่ ด้านความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านสิ่งรื้อทางการเมือง ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ด้านสังคมและเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร

ฉบับที่ 2 ใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (ตัวแทน กกต.จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 2 ท่าน, ตัวแทนผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเป็นผู้บริหารระดับสูงของจังหวัด จำนวน 2 ท่าน, ผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์ จำนวน 1 ท่าน) จำนวน 5 ท่าน แบบการสัมภาษณ์เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi structure) โดยนำผลการวิเคราะห์จากการสัมภาษณ์ในฉบับที่ 1 มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวม ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์
2. เมื่อได้รับการยินยอมในการให้สัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการนัดวัน เวลา และสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อสัมภาษณ์ตามที่กำหนดไว้
3. ดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็นโดยขออนุญาตใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์ โดยสัญญาว่าจะรักษาเป็นความลับไม่ให้เกิดผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล และการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อเป็นการไม่รบกวนและเก็บรายละเอียดของข้อมูลแล้วจดบันทึกโดยไม่ต้องตีความหมาย เพื่อป้องกันความมีอคติ
4. นำข้อมูลที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 1) การจัดระเบียบข้อมูล (Reduction) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการลงสนามเพื่อสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ซึ่งเริ่มต้นด้วยการจัดระเบียบข้อมูลเพราะข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาจากภาคสนามนั้นมักไม่ได้อยู่ในรูปที่พร้อมจะนำไปวิเคราะห์ได้ทันที โดยการจัดสร้างแฟ้มข้อมูล และการจัดข้อมูลเข้าแฟ้ม
- 2) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data analysis) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้ดำเนินการจัดระเบียบข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม ATLAS.ti เพื่อวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และสังเคราะห์เนื้อหา (Synthesis analysis) จากนั้นผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมดเพื่อให้เข้าใจภาพรวมของข้อมูลก่อนโดยพยายามขจัดอคติและการตัดสินล่วงหน้าทำความเข้าใจความหมายผ่านข้อมูลที่มีการอ่านทำหลายรอบโดยมีการมุ่งหมายเพื่อเข้าใจการมองเห็นภาพรวมของความคิดและประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักแต่ละราย และเนื่องจากวิธีการเชิงคุณภาพไม่เน้นการใช้เครื่องมือเพื่อเก็บบันทึกรวบรวมข้อมูลจึงต้องมีการเขียนบันทึก การสังเกต เพื่อสามารถนำมาใช้ประกอบวิเคราะห์ข้อมูล
- 3) การตรวจสอบข้อมูล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบโดยการนำข้อมูล กลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตรวจสอบ (Member Checks) ว่า ข้อมูลตรงตามความหมายของผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรือไม่
- 4) การแสดงข้อมูล (Data Display) เมื่อผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจนมั่นใจได้ว่ามีน่าเชื่อถือ จากนั้นผู้วิจัยจึงจะดำเนินการนำหมวดหมู่ที่สร้างไว้มาเปรียบเทียบดูเพื่อที่จะเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างหมวดหมู่ทั้งหมด โดยผู้วิจัยได้ผสมผสานเอาหมวดหมู่หลายหลายหมวดหมู่เข้าไว้ประเด็นหลักและประเด็นย่อยตามคุณสมบัติของหมวดหมู่ซึ่งการที่ผู้วิจัยสามารถสร้างประเด็นหลักที่จะบรรจุประเด็นย่อย ๆ และหมวดหมู่เข้าไว้ภายในได้ แล้วจัดทำข้อสรุปชั่วคราวและตัดทอนข้อมูลด้วยการลงเขียนข้อสรุปแต่ละเรื่องซึ่งช่วยในการลดขนาดข้อมูลและช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออก
- 5) การหาข้อสรุปการตีความ (Meaning) หลังจากทำข้อสรุปชั่วคราวและข้อสรุปได้รับการตรวจสอบยืนยันจากข้อมูลหลายๆ ด้านจนเชื่อมั่นได้ว่าจะมีความน่าเชื่อถือเพียงพอ นำข้อสรุปย่อยมาปะติดปะต่อเข้าด้วยกันเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ จนครอบคลุมเรื่องราวที่ศึกษาและตอบคำถามการวิจัยได้เมื่อได้ข้อสรุปแล้วผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายการวิจัย

3.5 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีขั้นตอนดำเนินการวิจัยดังนี้

1. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 1 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 1
2. วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ จากแบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 1
3. นำผลการสังเคราะห์เสนอผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 2
4. สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ กลุ่มที่ 2 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 2
5. วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ จากแบบสัมภาษณ์ฉบับที่ 2
6. ประมวลข้อมูล และนำเสนอผลการวิจัยตามความมุ่งหมายการวิจัยด้วยวิธีการพรรณนา

4. ผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับชาติของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร มีรายละเอียด ดังนี้

ด้านความสนใจทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร มีความตื่นตัวทางการเมือง มีการเคลื่อนไหว และความสนใจในทางการเมืองอย่างจริงจังต่อเนื่อง “มีความสนใจในการเมืองมากขึ้น มีส่วนร่วมทางการเมืองในการแสดงออก มีการชุมนุมเรียกร้องรูปแบบต่าง ๆ”

โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่ในปัจจุบันมีการแสดงออกทางการเมืองผ่านการมีส่วนร่วมในรูปแบบต่าง ๆ และการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง “มีความสนใจทางการเมืองมากขึ้นโดยจะเห็นได้จากกรณีของการชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยของกลุ่มนักเรียน นักศึกษาและประชาชน”

ด้านพฤติกรรมทางการเมือง มีการพูดคุยกันในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง มีการเข้าไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนมากขึ้นเพราะอิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ มีความรู้ทางด้านการเมืองมากยิ่งขึ้น และหันมาสนใจการศึกษาทางการเมือง การเข้าถึงของอินเทอร์เน็ตทำให้การศึกษาหาความรู้ในปัจจุบันเกี่ยวกับเรื่องราวทางการเมือง และสถานการณ์ทางการเมืองได้อย่างง่าย มีความสะดวกสบาย มีความอิสระเสรี ทำให้การเข้ามามีบทบาททางการเมืองมากขึ้น “คนส่วนมากมักใช้ชีวิตอยู่กับสื่อออนไลน์ ทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ผ่านสื่อแทบจะทุกวันทุกชั่วโมง และเป็นไปอย่างอิสระ เสรี ส่งผลให้พฤติกรรมทางการเมืองเปลี่ยนไป คือเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น” มีการแสดงออกเมื่อมีความรู้สึกถูกรบกวนและสูญเสียผลประโยชน์ “มีการรวมกลุ่มทางการเมืองเพื่อรักษาผลประโยชน์”

ด้านการกล่อมเกลางานทางการเมือง มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อได้มากขึ้น ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง “สื่อต่าง ๆ สอนให้รู้ถึงหน้าที่ของพลเมืองให้กับประชาชนในสังคม” ประชาชนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในทางการเมือง ทำได้โดยผ่านสื่อต่าง ๆ แต่ต้องสร้างด้วยความถูกต้อง อย่าให้มีการบิดเบือน มีสำนึกความเป็นพลเมืองมากขึ้นจากกระบวนการเรียนรู้ทางการเมืองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ได้มีพฤติกรรมแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อสังคมมากขึ้น กระบวนการการกล่อมเกลางานทางการเมืองในปัจจุบันถ่ายทอดผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ “การเรียนรู้ทางการเมืองมีการส่งผ่านวัฒนธรรมทางการเมือง จากรุ่นสู่รุ่นผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ”

ด้านค่านิยมทางการเมือง มีการให้ความช่วยเหลือประชาชน ได้แก่ การสอบถาม การรับเรื่องช่วยเหลือ ช่วยงาน เข้าพื้นที่เพื่อพบปะประชาชนในพื้นที่อยู่เป็นประจำและสม่ำเสมอ แก้ปัญหาตรงจุด ตรงใจประชาชนทำตนให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนร่วม ไปร่วมงาน เป็นประธานให้กับงานของประชาชน และประพฤติตนอยู่ในศีลธรรมไม่ว่านักการเมืองจะอยู่พรรคไหน เข้าถึงง่าย เข้าถึงประชาชนพบปะประชาชนเป็นประจำ ไม่ถือ

ตัว “ให้ความช่วยเหลือประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการเมืองจะอยู่พรรคไหน ได้เป็นผู้แทนหรือไม่ได้เป็น ทำงานเป็นจิตอาสา ช่วยเหลือ ช่วยงานเป็นประจำ”

ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง มีอุดมการณ์หรือจุดยืนที่ชัดเจน คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อตนเอง ประเทศชาติหรือประชาชน คำนึงถึงศักดิ์ศรี เกียรติยศ และชื่อเสียงเป็นสำคัญ ไม่กล่าววาจาหรือถ้อยคำด้อยค่า มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ตระหนักในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค เคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น ไม่ลุแก่อำนาจหรือละเมิดสิทธิ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ โปร่งใส ตรวจสอบได้ รวมถึงการรู้จักในหน้าที่ของตนเอง มีจิตสำนึกในเชิงศีลธรรมในการรับใช้ชาติบ้านเมือง โดยไม่อาศัยเวทีทางการเมืองเพื่อแสวงหาโชคลาภและเกียรติยศชื่อเสียงให้กับวงศ์ตระกูลเพียงอย่างเดียว มุ่งมั่นในการรักษาชาติบ้านเมืองให้บังเกิดความสงบเรียบร้อยและความเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง หลีกเลี่ยงการทะเลาะเบาะแว้งระหว่างกัน ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง “มีอุดมการณ์ทางการเมืองโดยมีหลักการที่มั่นคงมีจิตใจที่เข้มแข็ง ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหารหรือฝ่ายตรวจสอบ เป็นรัฐบาลหรือฝ่ายค้าน ที่สำคัญต้องยึดมั่นในระบบรัฐสภา รู้จักในหน้าที่ของความเป็นผู้แทน”

สรุปว่า ประชาชนจังหวัดสมุทรสาครมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง โดยเฉพาะคนรุ่นใหม่แสดงออกและร่วมกิจกรรมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง พฤติกรรมการเมืองเปลี่ยนแปลงจากอิทธิพลของสื่อออนไลน์ซึ่งเอื้อต่อการเข้าถึงข้อมูลและการมีส่วนร่วม การกล่อมเกลางานการเมืองผ่านสื่อช่วยปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตย ความรับผิดชอบ และจิตสำนึกพลเมือง ขณะเดียวกัน นักการเมืองในพื้นที่มีบทบาทใกล้ชิดประชาชน ยึดหลักคุณธรรม โปร่งใส มีอุดมการณ์ประชาธิปไตย ยึดผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร รายละเอียด ดังนี้

ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองโดยการติดตามผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เคารพสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของตนและของบุคคลอื่น “การเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนต้องเคารพสิทธิเสรีภาพ ของตนและคนอื่น” รวมทั้งมีความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีการติดตามความเคลื่อนไหวของพรรคการเมืองโดยการฟังปราศรัย การหาเสียง นโยบายต่าง ๆ ของนักการเมืองเพื่อใช้ตัดสินใจในการเลือกผู้แทน “มีส่วนร่วมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทน ฟังปราศรัย การหาเสียง ฟังนโยบาย”

ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีการติดตามข่าวสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ การใช้สื่อออนไลน์ในด้านของการเมืองเป็นช่องทางที่ใช้สำหรับเป็นช่องทางในการนำเสนอนโยบาย หรือแม้แต่จะเป็นการกำจัดการเมือง การอ่านเนื้อหาจากสื่ออื่น ๆ แล้วมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ จากการคิด การวิเคราะห์ และการพิจารณา สิ่งที่สื่อแนะนำเสนอนั้นส่งผลกระทบต่อตนเองและสังคม สามารถนำเนื้อหาที่ได้จากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารมาวิเคราะห์ไปใช้ประโยชน์ ในการพิจารณาเลือกผู้แทนไปใช้สิทธิแทนในสภา “การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองส่วนใหญ่ผ่านสื่อออนไลน์”

ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง มีการพูดคุยเกี่ยวกับการเมือง การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม การมีเวทีเสวนาทางการเมืองรูปแบบการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง เช่น ไปสเตอร์ วิทย์ โทรทัศน์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในครอบครัวมีการพูดคุย สนทนาเกี่ยวกับการเมืองและคน

รอบตัว “มีการพูดคุยแลกเปลี่ยนหรือถกเถียงประเด็น การเมืองในมุมมองที่แตกต่างกันในครอบครัว และเพื่อน”

ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นสิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่เชื่อมโยงกันมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ในสังคมหรือกลุ่มคนที่มีความสนใจที่คล้ายกันเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสนอข้อมูล การแสดงความคิดเห็น กระบวนการต่าง ๆ ทางการเมือง เช่น สังคมทางการเมือง การเข้าร่วมทางการเมืองก็ดี ตลอดจนการเลือกผู้แทนต้องพึงพาอาศัยการสื่อสารทางการเมือง การรับรู้ข่าวสารทางการเมืองเป็นสิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และกระตุ้นและจูงใจให้คนเข้าร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น “คน สื่อออนไลน์ และ สื่อต่าง ๆ เป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่มีต่อการตัดสินใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง”

ด้านสังคมและเศรษฐกิจ สถานะทางการเงิน และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของคนในรูปแบบต่าง ๆ มีความแตกต่างกันเนื่องจากพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองคนที่มีต้นทุน เงิน เวลา ทักษะต่าง ๆ จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากการผลักดันนโยบายต่าง ๆ ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในสังคม “ครัวเรือนอยู่ในกลุ่มที่มีรายได้น้อยจะมีความสนใจน้อยกว่ากลุ่มที่มีรายได้สูงเพราะไม่มีเวลาต้องทำงาน” การเข้าร่วมเครือข่ายทางสังคมของภาคประชาชนมีส่วนให้การเคลื่อนไหวทางการเมือง ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจทำให้ประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทางการเมือง “ปัญหาเศรษฐกิจ ความยากจนและความเหลื่อมล้ำทำให้คนเข้าถึงการเมืองแตกต่างกันคนที่มีเงินสามารถอาสาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้ง แต่คนจนเป็นได้เพียงผู้เลือกตั้ง”

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสมุทรสาคร ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจเรื่องสิทธิและหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย การติดตามข่าวสารและนโยบายผ่านสื่อออนไลน์ การรับรู้ข้อมูลที่หลากหลายช่วยในการตัดสินใจเลือกผู้แทน การสนทนาในครอบครัวและสังคมนอกบ้านกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัว ส่วนสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เช่น เครือข่ายออนไลน์และกิจกรรมทางสังคม ช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม ปัญหาเศรษฐกิจและความเหลื่อมล้ำยังเป็นอุปสรรคสำคัญในการเข้าถึงทางการเมือง

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร มีรายละเอียดดังนี้

ด้านความสนใจทางการเมือง ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ทั้งออนไลน์ และออฟไลน์ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารทางการเมืองอย่างสม่ำเสมอ “การประชาสัมพันธ์ทำให้ประชาชนได้ทราบข่าวสารทางการเมือง” มีการจัดกิจกรรมหรือรณรงค์ให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารทางการเมือง และเปิดช่องทางการแลกเปลี่ยนพูดคุยและแสดงออกทางการเมือง สนับสนุนให้มีการจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเมือง “การตัดสินใจออกไปเลือกตั้งเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หรือการศึกษาค้นคว้าประกอบ”

ด้านพฤติกรรมทางการเมือง สนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น มีกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นการเมืองแนวใหม่ เช่น สร้างวิทยากรแกนนำในพื้นที่ การจัดตั้งกลุ่มผลประโยชน์ การสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยให้เป็นการเมืองภาคพลเมืองที่เข้มแข็ง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การประชาสัมพันธ์ ในการวางแผนโครงการหรือกิจกรรม การตรวจสอบการทำงาน และการบริหารเพื่อความโปร่งใส “การจัดเวทีเสวนา การเข้า

ร่วมประชุมปรึกษาหารือกันทางการเมือง ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อประโยชน์โดยส่วนร่วม”

ด้านการกล่อมเกลາทางการเมือง การกล่อมเกลาโดยสถาบันทางสังคม ประกอบด้วยครอบครัว, กลุ่มเพื่อน, สถาบันการศึกษา, กลุ่มอาชีพ, สื่อมวลชน และองค์กรศาสนา โดยกระบวนการส่งผ่านการเรียนรู้แนวคิด ค่านิยม การกระทำ พฤติกรรมทางสังคม ตลอดจนวัฒนธรรมทางสังคม “พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการกล่อมเกลาทางการเมืองที่มีการส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่นจากสถาบันต่าง ๆ ในสังคม โดยกระทำเป็นกระบวนการ”

ด้านค่านิยมทางการเมือง ควรมีหน่วยงานติดตามตรวจสอบ การดำเนินงานของนักการเมือง การอบรมบ่มนิสัยทางการเมืองโดยกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง การปลูกฝังแนวความคิดทางการเมือง ปลูกจิตสำนึกในการทำงานจิตอาสาทำงานเพื่อผู้อื่น สร้างค่านิยมทางการเมือง การถ่ายทอดข่าวสาร ค่านิยม และวิธีปฏิบัติทางการเมือง โดยผู้มีหน้าที่โดยตรง เช่น ครู อาจารย์ ตามสถาบันการศึกษา สร้างจรรยาบรรณอาชีพนักการเมือง สร้างภาวะผู้นำและหลักธรรมาภิบาลให้เกิดกับนักการเมือง “ปลูกจิตสำนึก จิตอาสา มีกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ด้วยการเรียนรู้ทางด้านอารมณ์ และการเรียนรู้จากการปลูกฝังแนวความคิดทางการเมือง”

ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง สร้างให้ประชาชนมีจิตสำนึกทางการเมือง ตระหนักในเรื่องสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค เคารพในสิทธิเสรีภาพของตนเองและผู้อื่น มีเจตคติทางการเมืองที่ชัดเจน ให้ประชาชนมีสติไตร่ตรอง มีการวิเคราะห์ที่เฉียบแหลม ปราศจากอคติที่เกิดขึ้นจากอุดมการณ์ทางการเมืองหรือเหตุการณ์ทางการเมืองต่าง ๆ การร่วมกันอนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงาม การใช้เหตุผลตามหลักการประชาธิปไตย การเลือกตั้งอยู่กับหลักเหตุผลไม่ขึ้นกับผลประโยชน์

สรุปได้ว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดสมุทรสาครควรมุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องผ่านสื่อทุกช่องทาง จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความเห็น ส่งเสริมการจัดตั้งกลุ่มทางการเมือง สนับสนุนบทบาทประชาชนในกิจกรรมทางการเมือง และสร้างเวทีให้แสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผย ควรกล่อมเกลาด้วยบทบาทของครอบครัว สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน สร้างค่านิยมประชาธิปไตย ฝึกจิตอาสา และภาวะผู้นำ พร้อมปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองที่เคารพสิทธิเสรีภาพ มีเหตุผล และไร้อคติ

5. สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป และอภิปรายผล

สภาพทั่วไปของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร ที่พบว่า ด้านความสนใจทางการเมือง มีความสนใจ และมีการเคลื่อนไหวทางการเมืองมากขึ้นอย่างจริงจังต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีการเปิดการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านพฤติกรรมทางการเมือง มีการพูดคุยกันในเรื่องที่เกี่ยวกับการเมือง มีการเข้าไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งผู้แทนมากขึ้นเพราะอิทธิพลจากสื่อต่าง ๆ แสดงว่ามีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าทางการเมือง และสิ่งแวดล้อมทางการเมือง จึงทำให้มีการแสดงพฤติกรรมทางการเมือง ด้านการกล่อมเกลาทางการเมือง กระบวนการการกล่อมเกลาทางการเมืองในปัจจุบันถ่ายทอดผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ด้านค่านิยมทางการเมือง นักการเมืองมีการให้ความช่วยเหลือประชาชน เข้าพื้นที่เพื่อพบปะประชาชนในพื้นที่อยู่เป็นประจำ แสดงว่ามีการปลูกฝัง ส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น ผ่านสถาบันต่าง ๆ ซึ่งจะเห็นได้จากเด็กสมัยใหม่ จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้นทั้งการเข้าร่วมชุมนุม หรือ

เป็นแกนนำชุมชน มีการแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระตามสื่อต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่าคนรุ่นใหม่ มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีการรับรู้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันอย่างแพร่หลาย มีการสนองต่อสิ่งเร้าทางการเมือง และสิ่งแวดล้อมทางการเมือง และยังขาดในเรื่องเศรษฐกิจและสังคมเพราะยังต้องพึ่งพาครอบครัว ด้านค่านิยมทางการเมือง และด้านอุดมการณ์ทางการเมือง จะเกิดขึ้นได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม เป็นหลัก เพราะยังเห็นถึงระบบอุปถัมภ์ ในการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นหรือในระดับชาติ เช่น การซื้อสิทธิขายเสียง การให้สิ่งของแลกเปลี่ยน เป็นต้น สอดคล้องกับ รพีพร ธงทอง (2564) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน พบว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเด็กและเยาวชน มีอยู่ 7 ส่วน คือ ด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มทางสังคม ด้านความรู้ความเข้าใจการเมือง ด้านการพัฒนาทางการเมือง ด้านการรับรู้ข่าวสารทางการเมือง ด้านจิตสำนึกทางการเมือง ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง และด้านความขัดแย้งทางการเมือง ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม สอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุดในการลดความเสียหายที่เกิดขึ้น

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองโดยการติดตามผ่านสื่อออนไลน์ต่าง ๆ เข้าใจถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีการติดตามข่าวสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ด้านสิ่งเร้าทางการเมือง มีการพูดคุยเกี่ยวกับการเมือง การได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองทั้งทางตรงและทางอ้อม ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง เครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นสิ่งแวดล้อมทางการเมืองที่เชื่อมโยงกันมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ในสังคมหรือกลุ่มคนที่มีทัศนคติ และความสนใจที่คล้ายกัน ด้านสังคมและเศรษฐกิจ สถานะทางการเงิน และการเข้าร่วมกิจกรรมทางสังคมของคนในรูปแบบต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ เรืองวิทย์ ครองยุติ (2564) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี ประกอบด้วย ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ด้านสังคม ด้านความพอใจในนโยบายและการบริหารงาน ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านสิ่งเร้าทางการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง เมื่อนำตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวแปรเข้าสู่สมการพหุคูณแล้วสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 78.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ สมพงษ์ เกิดแก้ว (2565) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่ติดตามข้อมูลข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต หรือสื่อโซเชียลต่าง ๆ เมื่อพิจารณาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวและเพื่อนที่ เยาวชนสามารถสื่อสารพูดคุยความคิดเห็นทางการเมือง และพรรคการเมืองที่สร้างอุดมการณ์ทางการเมืองผ่านข้อความหรือสื่อในทางอินเทอร์เน็ตนั้นมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชน

แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร ตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้แสดงความคิดเห็นว่า ด้านความสนใจทางการเมือง ควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ทั้งออนไลน์ ออฟไลน์ สนับสนุนให้มีการจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มทางการเมือง ด้านพฤติกรรมทางการเมือง สนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น มีกิจกรรมหรือโครงการที่เป็นการเมืองแนวใหม่ สร้างการเมืองภาคพลเมืองที่เข้มแข็ง ด้านการกล่อมเกลາทางการเมือง การกล่อมเกลาโดยสถาบันทางสังคม โดยกระบวนการส่งผ่านการเรียนรู้ แนวคิด ค่านิยม การกระทำ พฤติกรรมทางสังคม ตลอดจนวัฒนธรรมทางสังคม ด้านค่านิยมทางการเมือง ควรมีหน่วยงานติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของนักการเมือง การอบรมบ่มนิสัยทางการเมืองโดยกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง การปลูกฝังแนวความคิด ปลูก

จิตสำนึกจิตอาสาในการทำงาน สร้างค่านิยมทางการเมือง สร้างจรรยาบรรณอาชีพนักการเมือง สร้างภาวะผู้นำและหลักธรรมาภิบาลให้แก่นักการเมือง ด้านอุดมการณ์ทางการเมือง สร้างให้ประชาชนมีจิตสำนึกทางการเมือง มีเจตคติทางการเมืองที่ชัดเจน ร่วมกันอนุรักษ์รักษาวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีงาม และการใช้เหตุผลตามหลักการประชาธิปไตย สอดคล้องกับ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (2564) ที่เสนอว่า การพัฒนาการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่างโดยบูรณาการตามหลักพุทธธรรม คือ กิจกรรมที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือมีบทบาทสำคัญในกิจกรรมทางการเมือง เป็นต้นว่าการเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือกันทางการเมือง การมีความพร้อมเพียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง การยึดมั่นในหลักและอุดมการณ์ทางประชาธิปไตย

5.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยในเชิงนโยบาย

1. ด้านความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ควรมีนโยบายการให้ความรู้ความเข้าใจในสิทธิหน้าที่ ความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ควรจัดบุคคลากรทั้งภาครัฐ และ คนในชุมชนผู้มีความรู้ส่งเสริมประชาธิปไตยและเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง
2. ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ควรมีนโยบายให้ข้อมูลแก่ชุมชนและครอบครัว รับรู้ข่าวสารทางการเมืองผ่านแหล่งข้อมูลของรัฐและส่งเสริมสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ที่ ทันสมัยเพื่อให้เข้าถึงผู้มีสิทธิการเลือกตั้ง ควรรณรงค์ทำความเข้าใจกับประชาชนและประชาสัมพันธ์ให้เข้า ถึงข้อมูลทางการเมืองอย่างทั่วถึง เช่น การเลือกตั้งล่วงหน้า การตรวจสอบบัญชีรายชื่อก่อนการเลือกตั้ง
3. ด้านสิ่งรื้อทางการเมือง ควรมีนโยบายสร้างจิตสำนึก ปลุกฝังค่านิยมเกี่ยวกับประชาธิปไตย และกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความต้องการให้มีคนดีที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาบริหารประเทศ ควรให้ประชาชน ได้ออกมาแสดงความคิดเห็น ควรให้ประชาชนได้มีโอกาสในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง อย่างมีสิทธิและเสรีภาพ เท่าเทียมกัน
4. ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ควรมีนโยบายการประชาสัมพันธ์การพัฒนาการเมืองมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและต่อผู้อื่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้กับประชาชน ในการรับข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณ และการใช้สื่อทุกประเภทอย่างถูกต้องเหมาะสม
5. ด้านสังคมและเศรษฐกิจ ควรมีนโยบายลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และชนชั้น สร้างความเท่าเทียมกันในสังคม และมีการจัดสรรทรัพยากรของรัฐให้เพียงพอ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมการประกอบอาชีพ เพราะคนในสังคมมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงจะสามารถหันมาสนใจเรื่องทางการเมืองได้

5.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. นักวิจัยควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวก หรือเชิงลบ และเพื่อเป็นแนวทางในปรับปรุงส่งเสริมปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. นักวิจัยควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร เช่น จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เพื่อหาความแตกต่าง และหาสาเหตุ
3. นักวิจัยควรศึกษาปัญหาและอุปสรรค ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จิตราภรณ์ จันทิมา. (2564). ความตื่นตัวทางการเมืองของคนรุ่นใหม่. *วารสารภูมิวิเทศพัฒนาอย่างยั่งยืน*, 2(1), 41-52.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2561). *เสมอภาคสร้างได้ : การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติหญิงชาย*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- รพีพร ธงทอง. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองสมัยใหม่ของเด็กและเยาวชน. *วารสารวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์*, 16(1), 27-39.
- เรืองวิทย์ ครองยุติ. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 13(2), 222-237.
- ศักดิ์สิน อุดมวิทย์ไพศาล. (2562). กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 10(1), 293-306.
- สมพงษ์ เกิดแก้ว. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของเยาวชนในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการไทยวิจัยและการจัดการ*, 3(1), 55-65
- สุกัญญาณัฐ อบสิน. (2564). การพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งทั่วไปของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง. *วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง*, 10(2), 165-175.
- สุนนภา วรรณทรัพย์. (2567). การมีส่วนร่วมในการเสนอกฎหมายของประชาชน. *วารสารชัยมงคลปริทรรศน์*, 4(1), 21-27.
- สุรัช เลียงบุญเลิศชัย. (2558). *การมีส่วนร่วมของประชาชนกับหลักประชาธิปไตยในสังคมไทย*. ในรายงานการอบรม หลักสูตรหลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 3 วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ, สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรสาคร (กกต.จังหวัดสมุทรสาคร). (2566). *รายงานประจำปี พ.ศ. 2566*. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสมุทรสาคร.
- สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2567). *สารความรู้ การเลือก สว.* [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 25 มกราคม 2568 จาก https://multi.dopa.go.th/ped/assets/modules/news/uploads/b1b49dd6_c3ade65af400fb80e11a2d12662b73c215689063369188603656290.pdf
- สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- องค์การบริหารส่วนตำบลโพ้นแพ่ง. (ม.ป.ป.). *การมีส่วนร่วมของประชาชน* กับการปกครองส่วนท้องถิ่น. [ออนไลน์] ค้นเมื่อ 25 มกราคม 2568 จาก <https://www.tambonponpang.go.th/fileupload/5770689388.pdf>
- อรรถสิทธิ์ พานแก้ว. (2564). *การเมือง อำนาจ ความรู้หลักรัฐศาสตร์เบื้องต้นสำนักธรรมศาสตร์*. กรุงเทพมหานคร: สยามปริทัศน์.
- Kagan, J. and Segal J. (1992). *Psychology an Introduction*. (7th. Ed). Florida: Harcourt Brace Jovanovich, Inc.
- McNair, B. (1999). *An Introduction to Political Communication*. London: Routledge Press.

- Conway, M. M. (2000). **Political Participation in the United States**. Washington D.C.: CQ Press.
- Rush, M. (1992). **An introduction to political sociology**. New York: Prentice Hall.
- Takayuki, H., and Koichi, K. (2015). **Voting behavior in Indonesia from 1999 to 2014: religious cleavage or economic performance? (No. 512)**. Institute of Developing Economies, Japan External Trade Organization (JETRO).